

ספר
יהודה יעלה

חלק א'

כולל מאמרים בתלמוד

על פי סדר א"ב עם פירושם

ח"ב

מאמרי המדרש רבה כסדר הפרשיות עם פירושם

קבצם והביאם ביחד

ר' יהודה סיני מקוליניאה ז"ל

ונשלם מהרב ר' יצחק הירשענוואהן נ"י

נ ד פ ס

על פי כתב יד

ע"י החברה מקיצי נרדמים.

שנה ששית

ירושלים תר"נ

בבית הדפוס של הר"ר יצחק הירשענוואהן נ"י.

Printed in russie

הקדמת הרה"ג החה"ש המצוין מו"ה אברהם ד"ר ברלינער נ"י המו"ל בשם החברה מק"נ.

הספר הזה אשר המחבר קרא אותו בשם 'יהודה יעלה' (כמבואר בהקדמה שלו לחלק שני) מצאתי בכ"י מונח בקרן זווית בעיר אליסנדריא בארץ איטליא וחמתי עליו להצילו משחת ולהוציאו מאפילה לאורה. אחרי הכרתיו אשר טוב הוא למצוא על ידו דבר חפץ נגמרא או במדרש. כי המלכת היה נכון דבר לאסוף באמדים ולבארם די צרכם.

הנהגה הכי שלחתי ירושלמה עיר הקודש אל יד ידידי אשר יושב בשבת תחמוני חברות סוכת שלם ומאור יעקב הוא הרב המאה"ג מהור"ד יצחק הירשענזאהן שיחיה ותוא הביא את הכל בסדר נכון ובכמה מקומות הוסיף מדיילי (*) ומריש קאפ' ד' מקהלת רבה היה חסר בהכ"י והשלימו הרב הנ"ל. והדפיס את הספר בבית דפוסו.

המחבר כנה את עצמו בשם ר' יהודה סיני מקולניא. אך אינו מבורר אם שנת הכתיבה והיא שיע קאי גם עליו ובודאי הוא ר' יהודה יעלה מקולניא אשר לשם אשתו ובניו חבר ר' רפאל יוסף טריויש שיר אחד בשנת שיט כנראה מרשימות כי סימן 228 אשר לידידי החכם ר' שוחיה בספרו קהלת שלמה נ' 39. עוד זאת לדעת כי לר' יהודה שמואל סיני מקולניא (**) היה שייך הכ"י אשר במורין סימן 72 ולר' ליאון סיני מקולניא הכ"י שם סימן 75 ולר' ליאון סיני בר שמואל מקולניא (בשנת רמ"ב) כי 99 ואין פה מקום לכנוס בחקירות ולצרף את שמותם או אותיותיהן ולהביאם ביחס זה עם זה.

דברי המוציא לאור

אברהם ב"ר צבי ברלינער.

(*) מת שכתב באות כף דף נ"ו שם לרגל מלאכתו את א' בנפרא איתא כל יהודי שאין לו אשה, כבר הראיתו במקום אחר שנשתנה הנוסחה מהמת הרה"ק זה הצענור כי נוסח האמיתי הוא כל אדם.

(**) וראו מקום בארץ איטליא ולא המקום בארץ אשכנז אשר גם כן בשם זה יכונה.

הקרמה והתנצלות המרפאים .

אבן חן ומתנה טובה נתנה לנו מורשה מעת נתנה לנו התורה מסיני . היי עולם נסע בתוכנו היי הנפש היי הרוח חיי השכלי להוקר חכמת הראשונים ללקט אורות הקדמונים ונפלינו בזה מכל עם ולשון . כי רק עם בני ישראל מצויינים בזה ציון לנפש חיה על מציאת הנפש ברום המעלות ותחייתם לעת קץ . היא הנותנת בלבנות הנכבדים בעם להוציא דברים הכבושים מתחת מגרפותיהם אל ארץ החיים . יען כי מיועדת היא בת השמים להיות עוד בחברת החיים תשמה על עתידותה להשתשע את החיים בארץ .

התנועה הנסתרה הזאת מצאה לה גואלים ברוח רגש חכמה ורגש כבוד . היא החברה היקרה מקיצי נדרמים . ברוח אונים ואמיץ כח ישתדלו להוציא לאור ספרים יקרים מאנשים מצויינים . ולולא הם כבר היה נשכה ונאבד מבין החיים . וגם שםם וגם זכרם היו בלא היו וכיש דבריהם וילדי רוחם . ואשר כי בן היה בספרנו זה . אשר אולי הוא היה הראשון לסלול לפנינו המסילה באורה יושר למצא כל דבר הפין (כאשר כתב לנו המחבר בהקדמתו לחלק שני) . וכמעט היה נאבד כליל מבין החיים וגם שמו וזכרו לא ידענו עוד (כאשר אמר לנו הרה"ג ההבם השלם ד"ר ברלינער נ"י בהקדמתו) וכמה גרסות חדשות ופרושים חדשים נמצא בהספר הזה ולולא החברה הזאת חסרנו כל אלה . ונעים לנו המתנה הזאת אבן חן היא לנו ונשמה בה כעל כל הון יקר .

לבקשת ידידינו הרה"ג ההבם השלם הצדיק מו"ה אברהם ד"ר ברלינער נ"י נעתרתי לשום עיני על הכ"י ולהעמיד גרסתיו נגד הגרסא אשר לנו ופרושיו נגד הפרושים אשר אתנו אך העבודה היתה קשה עלי מאד כי רובו וכמעט כולו לא היה נרשם המראה מקומות רק הפרקים ומאמרים רבים ממנו אשר גם זאת היה חסר להם . גם הרבה בו טעות המעתיק והרבה פעמים הסיב גם ממסכת למסכת . כי המראה מקומות לא נכתבו ביחד את המאמרים . עד כי שב להיות רק מלאכה כבירה ולא חכמה וראיתי כי מוכרח אנכי למסור המלאכה הזאת לשכורי יום . ונעשית המלאכה הזאת ע"י אחרים ובני המופלג מו"ה יהודה ליב נ"י עומד על גביהם והוא לא חפץ לשנות דבר מהספר אפי' במקומות שהוא טעות סופר רק שם כל גרסות הספר בכל מקום במסגרת חצאי עגולים וגרסות הנמרא במסגרת חצאי מרובעים ורק במקומות שלא היה אפשר שמתה הערה למטה בגליון . ואחר שראיתי כי בן נמשך הרבה עידן ועידנים ועולה היצאה מרובה קבלתי ההלך השני על עצמי לבדי ודרכתי בו מעט דרך אחר ושמתה ההערות בפנים והמבין יבין איזהו דברי הספר ואיזהו דברי עצמי . וגם בהלך הזה היה לי עבודה קשה כי המראה מקומות היו רשומים על דפים מאיזהו מדרש ישן מרפוס שאינו נמצא כלל וילאה הטבקש איזהו מאמר . ולא ימצא רק אחד טורה רב . עמדת ותקנתי המראה מקומות על סדר הפרשיות והילוך הסימנים מהמדרשים החדשים שנרפסו בוילנא בבית ראם ועתה כל איש ימצא בניקל כל דבר הפין . וגם מריש פרשה ד' דקהלת היה חסר בהכ"י והשלמתיו וגם שמתה מטעמים אשר אקוה כי הלומדים המעיינים יברכוני בגללן . ואף כי עוד לא יצאתי ידי חובתי נגד חשוקתי אבל מה אעשה והנני עמוס המרדות ולא הניחני רגעי עתותי לעבור את כל אשר עבר עלי ראשי תחת רוח הבקורת וגם היה נעשה מזה ספר גדול הכמות . נזרתי אומר עד פה תבא שבו פה עם החומר עד יגזור אומר . שומר .

כה דברי עפר הנידק תחת רגלי הצדיקים

יצחק בהרב הגאון מוה"ר יעקב מרדכי וללהיה .